

Vraag nr. 6
van 16 oktober 2000
van mevrouw SIMONNE JANSSENS-VANOPPEN

Arbeidszorgcentra – Erkenning en subsidiëring

Onlangs vroeg het Consortium Arbeidszorg Limburg aandacht voor de erkenning en subsidiëring van de sector.

"Arbeidszorg omvat een continuüm aan ondersteunende maatregelen die middels het aanbieden van arbeidsmatige activiteiten binnen een productieve en/of dienstverlenende setting, aan die personen die, omwille van persoons- en/of maatschappijgebonden redenen, niet (meer) kunnen werken onder arbeidscontract in het reguliere of beschermende tewerkstellingscircuit, het gewaarborgde recht op arbeid aanbieden. Door participatie aan deze arbeidsmatige activiteiten wordt de maatschappelijke (re)integratie en participatie bevorderd en worden latente functies van arbeid bereikbaar. Arbeidszorg draagt bij tot het algemeen welzijn van de deelnemers en beoogt een minimum levensvatbaar inkomen te verschaffen."

Binnen de doelgroep zitten werklozen, vooral laaggeschoolden, oudere werklozen en werklozen met een surplusproblematiek (bv. zwak maatschappelijk, verslaafden, ex-gedetineerden, maar ook ex-psychiatrische patiënten en personen met een mentale, psychische, sensoriele en/of lichamelijke handicap).

Het is zonder meer van groot belang om in onze samenleving meer aandacht te besteden aan personen die om verschillende redenen voorlopig of definitief niet terechtkunnen in het regulier of beschermd tewerkstellingscircuit. De arbeidszorgcentra bieden arbeid op maat aan, onder andere semi-industrieel werk, klusjesdiensten, maaltijddiensten, boerderij- en tuinbouwactiviteiten, natuurbeheer en groenzorg, alsook poetsactiviteiten. De geïndividualiseerde benadering zorgt voor aanzienlijke positieve effecten.

Enkele arbeidszorgcentra ontvangen tijdelijke projectmiddelen van lokale overheden (bv. SIF-geld), andere moeten echter overleven met dotaties of worden ondersteund door moederorganisaties. Echter, deze financiële ondersteuning is niet structureel en komt slechts in beperkte mate tegemoet aan de vragen die vanuit de centra worden gesteld. Zo diende het Consortium Arbeidszorg Limburg op 31 december 1999 een vraag naar financiële ondersteuning voor de omkadering van arbeidszorg in bij het Actieplan voor Limburg, prioriteit "zorg-

zame samenleving". Bij de coördinatiecel van het Actieplan voor Limburg is er een bereidheid om overbruggingsmiddelen toe te kennen, maar dit enkel met het oog op een toekomstige regelgeving op Vlaams beleidsniveau.

1. Op welke wijze worden de arbeidszorgcentra erkend? Wordt er gewerkt aan een experimentele of definitieve decretale regelgeving?
2. Op welke wijze kunnen de arbeidszorgcentra financieel verder worden geholpen, voor en na de regelgeving?
3. Verschillende arbeidszorgcentra aangesloten bij het Consortium in 1999 kregen een erkenning in de experimentele regelgeving "arbeidszorg" van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), waardoor in een omkaderingssubsidie werd voorzien.

Men vreest echter dat bij de verlenging van het experiment voor 2001 de gehanteerde methodiek "arbeidszorg" zal worden verlengd tot de methodiek "begeleid wonen". Door deze vereniging zouden de meeste Limburgse arbeidszorgcentra binnen de gehandicaptensector uit de boot vallen.

Wordt er geopteerd voor deze verenging van de methodiek "arbeidszorg"?

Wat zijn de consequenties voor de bestaande arbeidszorgcentra?

En op welke wijze wordt tegemoetgekomen aan de reële noden en behoeften van de arbeidszorgcentra die uit de boot dreigen te vallen?

Antwoord

De vraag laat me toe om vooraf een inleidende opmerking te formuleren.

Ik ben het volledig met de Vlaamse volksvertegenwoordiger eens dat participeren aan arbeidsmatige activiteiten cruciaal is voor de maatschappelijke (re)integratie van een aantal mensen die voorlopig of definitief terecht moeten kunnen in een beschermd circuit. Dit was trouwens een belangrijk aandachtspunt voor Agalev bij de onderhandelingen voor het Vlaams regeerakkoord. Ik heb daarom een grote appreciatie voor de inspanningen die arbeidszorginitiatieven leveren om op een creatie-

ve manier te zorgen voor een aanbod van arbeid voor zwakke doelgroepen.

Uit de onderzoeksopdracht die ik gaf aan de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (Ufsia) naar de bijna honderd Vlaamse arbeidszorgcentra met ongeveer tweeduizend doelgroep-medewerkers, blijkt dat het (zoals verwacht) gaat om een doelgroep die om verschillende redenen (nog) niet terechtkan in de bestaande systemen van beschermde arbeidsvormen (dagcentra, tehuizen voor niet-werkenden, sociale of beschutte werkplaatsen,...). Een groot deel van de doelgroep (36 %) is (ex-)psychiatrische patiënt, 41 % heeft een ZIV-uitkering en 13 % krijgt een werkloosheidsvergoeding (*ZIV : ziekte- en invaliditeitsverzekering – red.*).

De conclusies die ik hieruit trek, zijn als volgt.

- Het gaat in grote lijnen om mensen met een psychiatrische problematiek die de weg niet vinden naar de gewone arbeidsmarkt en/of het beschermde circuit enerzijds, en anderzijds om mensen die vanwege hun problematiek nooit terecht zullen kunnen op de gewone arbeidsmarkt en bovendien om bepaalde redenen ook niet in het bestaande beschermde circuit.
- De bestaande systemen die tot het "beschermde circuit" behoren, moeten worden getoetst op hun doelgroepbereik : bereiken ze nog wel de doelgroepen waarvoor ze werden gecreëerd en/of zijn er redenen waarom dit niet zo is ?
- Voor (ex-)psychiatrische patiënten moeten inspanningen worden geleverd om niet alleen de bestaande systemen van beschermde tewerkstelling meer toegankelijk te maken, maar dit ook te doen voor de systemen van opleiding en begeleiding naar de gewone arbeidsmiddelen.

De piste van persoonsgebonden subsidiesystemen is ook voor deze doelgroep zeer relevant, op voorwaarde dat er voldoende budget wordt uitgetrokken voor de ondersteuning van de betrokken persoon op de werkvloer, zodat er sprake kan zijn van een "beschermde arbeidsplaats".

Op de door de Vlaamse volksvertegenwoordiger gestelde vragen is mijn antwoord als volgt.

1. In de loop van 1999 werd een experimentele regelgeving goedgekeurd voor de subsidiëring van arbeidszorgprojecten voor personen met een handicap (besluit van de Vlaamse regering van

4 mei 1999). Deze experimentele regelgeving loopt tot eind 2000.

Op dit moment wordt de evaluatie van het experiment afgerond en worden beleidsvoorstellen geformuleerd. Het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap heeft me een advies terzake bezorgd.

2. Binnen de experimentele regelgeving werden dertien projecten gesubsidieerd, voor in totaal 17,6 arbeidszorgpakketten. Per pakket werd een forfaitaire subsidie van 1.700.000 frank voorbehouden, wat ongeveer overeenstemt met de loonkosten van één personeelslid en bijkomende werkingskosten. Een arbeidszorgpakket is een werkingseenheid die 5.600 arbeidszorguren omvat, die worden gepresteerd door minstens acht gebruikers in één jaar.

Op dit moment is nog niet beslist hoe de resultaten van dit experiment zullen worden geïmplementeerd. De middelen werden op de begroting 2001 ingeschreven, zodat er alleszins een regeling kan worden getroffen voor het huidig cliënteel en het aangeworven personeel. Er wordt gestreefd naar een inpassing van de methodiek van arbeidszorg in de bestaande voorzieningen, veeleer dan het opzetten van een volledig aparte regelgeving.

3. Uit de evaluatie van het experiment arbeidszorg is gebleken dat, wat de gehandicaptenzorg betreft, het vernieuwende aspect precies lag in de methodiek "begeleid werken", namelijk de individuele ondersteuning van niet-verloonde arbeidsmatige bezigheden buiten de voorziening. Een aantal projecten die het experiment op ateliermatige wijze hebben ingevuld, brengen inhoudelijk geen vernieuwingen aan ten opzichte van wat reeds jaren in de arbeidsmatige ateliers van een aantal dagcentra en tehuizen gebeurt. In enkele gevallen werd gemikt op een uitbreiding van de bestaande activiteiten en in mindere mate op het bereiken van een nieuwe doelgroep. Het advies, ook vanuit het grootste deel van de sector, was dus om bij verlenging van het experiment te focussen op de methodiek "begeleid werken".

Binnen de voorliggende voorstellen wordt echter gekozen om het experiment als dusdanig te verlaten en met de beschikbare middelen de huidige projecten in te passen binnen de bestaande regelgeving van de dagcentra. Daardoor krijgen ook andere dagcentra de mogelijkheid om deze vernieuwende methodiek toe te

passen. In de voorstellen wordt ervoor gepleit dat de huidige projecthouders de toegekende middelen blijven behouden, zij het in de vorm van een aantal plaatsen-dagcentra in plaats van een aparte omkadering voor arbeidszorg. In die zin zullen geen projecten uit de boot vallen.